

Bệnh Lyme (Lyme Borreliosis)

Vị trí biên tập viên

Thứ sáu, 13 Tháng 6 2025 19:58 - Lần cập nhật cuối Thứ sáu, 13 Tháng 6 2025 16:04

BS Huân Thạc Sĩ Nguyễn Văn

1. Định nghĩa:

Bệnh Lyme, còn được gọi là bệnh Lyme borreliosis, là một bệnh truyền nhiễm do xoắn khuẩn *Borrelia* gây ra và lây truyền qua vektor côn trùng cắn chân đen chi *Ixodes*. Bệnh này tiến triển qua ba giai đoạn: giai đoạn nhiễm trùng sớm điển hình, giai đoạn nhiễm trùng sớm lan tỏa và giai đoạn nhiễm trùng muộn. Các triệu chứng ban đầu thường bao gồm phát ban "hình bia" đặc trưng, sốt và mệt mỏi. Nếu không được điều trị, bệnh có thể tiến triển và ảnh hưởng đến nhiều cơ quan, có khả năng dẫn đến các triệu chứng thần kinh, bệnh chèn ép tim và viêm khớp. Giai đoạn cuối có thể biểu hiện bằng viêm khớp mãn tính và bệnh não.

2. Tác nhân gây bệnh:

- *Borrelia burgdorferi* (và hiếm khi là *Borrelia mayonii*) (Châu Mỹ và Hoa Kỳ)

- *Borrelia afzelii* và *Borrelia garinii* (châu Âu và châu Á)

Borrelia spp được truyền qua ve *Ixodes scapularis* là vektor trung gian chính ở các vùng Đông Bắc và Trung Tây Hoa Kỳ, *Ixodes pacificus* ở vùng phía Tây. *Ixodes ricinus* và *Ixodes persulcatus* là loài chính ở Châu Âu và Châu Á.

3. Dịch tễ học:

Bệnh Lyme thường được báo cáo nhiều nhất ở các vùng Đông Bắc và Trung Tây Hoa Kỳ.

Bệnh Lyme (Lyme Borreliosis)

Viết bởi Biên tập viên

Thứ sáu, 13 Tháng 6 2025 19:58 - Lần cập nhật cuối Thứ sáu, 13 Tháng 6 2025 16:04

Nhiễm trùng có xu hướng xảy ra vào cuối mùa xuân, mùa hè và đầu mùa thu, trùng với hoạt động kiếm ăn của rệp. Nam giới có xu hướng bị bệnh hơn nữ giới. Phân bố địa lý là hai đỉnh, với nhiễm trùng em đầu tiên 15 tuổi và người lớn 45 tuổi trở lên bị bệnh.

4. Lâm sàng:

Giai đoạn nhiễm trùng sơ khởi:

- Phát ban thường xảy ra trong vòng 1 đến 28 ngày sau khi bị ve cắn. Phát ban có xu hướng lan rộng lên đến 30cm và có thể nhìn thấy các vòng tròn đồng tâm.

- Các dấu hiệu khác: sốt, mệt mỏi, nhức đầu, đau nhức cơ bắp, sưng hạch

Giai đoạn nhiễm trùng sơ khởi lan tỏa: nếu bệnh không được điều trị, bệnh có thể kéo dài vài tuần đến vài tháng

- Tổn thương thần kinh: viêm màng não, bệnh lý thần kinh sọ não, bệnh lý rễ thần kinh, bệnh lý thần kinh ngoại biên, các triệu chứng tiêu não hoặc hiếm khi là viêm não tủy.

- Tim mạch: rối loạn nhịp tim, block nhĩ thất, viêm cơ tim

- Đau khớp di chuyển

Giai đoạn nhiễm trùng muộn: có thể xảy ra vài tháng đến vài năm sau nhiễm trùng ban đầu

- Viêm khớp Lyme mãn tính: Sưng, đau tái đi tái lại (thường ở gối)

Bệnh Lyme (Lyme Borreliosis)

Viết bởi Biên tập viên

Thứ sáu, 13 Tháng 6 2025 19:58 - Lần cập nhật cuối Thứ sáu, 13 Tháng 6 2025 16:04

- Bệnh lý thần kinh mô n tính: Viêm não, rối loạn ý thức

5. Chẩn đoán:

- Dấu vào lâm sàng: ban đỏ, triệu chứng hệ thống

- Cận lâm sàng:

+ Xét nghiệm miễn dịch liên kết với enzym (ELISA): đây là xét nghiệm nhanh chóng, được sử dụng phổ biến nhất.

+ Xét nghiệm Western blot: xét nghiệm này cũng hữu ích trong chẩn đoán bệnh Lyme, đồng thời giúp xác nhận kết quả của xét nghiệm ELISA, thường dùng trong trường hợp xác định bệnh Lyme mô n tính.

+ Xét nghiệm phân tử gen chu kỳ PCR: trên dịch khớp, dịch não tủy

6. Điều trị:

Giai đoạn sớm:

Doxycycline 100mg x 2 lần/ngày x 14-21 ngày

Trẻ <8 tuổi hoặc phụ nữ mang thai: Amoxicillin hoặc Cefuroxime

Bệnh Lyme (Lyme Borreliosis)

Vị trí bài Biên tập viên

Thứ sáu, 13 Tháng 6 2025 19:58 - Lần cập nhật cuối Thứ sáu, 13 Tháng 6 2025 16:04

Giai đoạn nhiễm học tiến triển kinh:

Ceftriaxone truyền tĩnh mạch 2 g/ngày x 14-28 ngày

Hoặc Penicillin G tiêm tĩnh mạch

7. Phòng ngừa:

- Tránh ve cắn: mặc quần áo dài tay, dùng thuốc xua đuổi
- Kiểm tra quần áo sau khi ở vùng rừng núi trũng
- Hiện chưa có vaccine đặc hiệu

8. Biện chứng:

- Viêm đa khớp mãn tính
- Bệnh lý thần kinh mãn tính
- Tiến triển thoái hóa tim mạch

Bệnh Lyme (Lyme Borreliosis)

Viết bởi Biên tập viên

Thứ sáu, 13 Tháng 6 2025 19:58 - Lần cập nhật cuối Thứ sáu, 13 Tháng 6 2025 16:04

- Hội chứng sau Lyme: mất mị, đau cơ, suy giảm trí nhớ kéo dài dù đã điều trị khỏi.